

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Έχουμε πει ότι για να υπάρξει αξιοπιστία σε μια έρευνα πρέπει να προσπαθήσουμε ώστε οι μεταβολές της εξαρτημένης μεταβλητής να οφείλονται αποκλειστικά και μόνο στις διαφορετικές τιμές που παίρνει κάθε φορά η ανεξάρτητη μεταβλητή. Όλες τις υπόλοιπες παραμέτρους- μεταβλητές που μπορεί να επηρεάσουν τις τιμές της εξαρτημένης, προσπαθούμε να τις απομονώσουμε δηλαδή να τις κάνουμε ελεγχόμενες.

Υπάρχουν όμως πάντα κάποιοι κίνδυνοι για την αξιοπιστία της έρευνάς μας, οι οποίοι πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερα από τον ερευνητή και οι οποίοι κίνδυνοι μπορούν να χωριστούν ως εξής:

ΙΣΤΟΡΙΑ: Είναι ο κίνδυνος που αναφέρεται στα γεγονότα που συμβαίνουν κατά την έρευνα, **οφείλονται σε λάθος επιλογές του ερευνητή** και μπορούν να δημιουργήσουν επιδράσεις στην εξαρτημένη μεταβλητή πέραν της επίδρασης της ανεξάρτητης.

Ο κίνδυνος αυτός **αντιμετωπίζεται αν εκθέσουμε όλα τα <<αντικείμενα>> της έρευνας σε ίδιες συνθήκες περιβάλλοντος**, οπότε η μόνη διαφορετική επίδραση που δέχεται η εξαρτημένη θα οφείλεται στην ανεξάρτητη μεταβλητή.

Π.χ. Έστω ότι εξετάζουμε δύο διαφορετικές στρατηγικές προώθησης προϊόντων(A,B). Αν η στρατηγική A εφαρμοστεί στην Ελλάδα και η B στην Ελβετία, τα διαφορετικά ερευνητικά αποτελέσματα που θα προκύψουν μπορεί να μην οφείλονται αποκλειστικά και μόνο στις διαφορετικές στρατηγικές αλλά και στις διαφορετικές αγορές που απευθύνθηκαν.

Πολλές φορές δεν είναι δυνατό να έχουμε απόλυτο έλεγχο του κινδύνου της Ιστορίας κι αυτό δημιουργεί σοβαρό πρόβλημα αξιοπιστίας της έρευνας. Εμείς ακόμα και στην περίπτωση αυτή αναφέρουμε τους παράγοντες που ήταν αδύνατο να ελέγξουμε, στο έκτο βήμα της ερευνητικής διαδικασίας (παράγοντες που θεωρούμε ότι δεν επηρεάζουν τα αποτελέσματα της έρευνας).

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ: Είναι ο κίνδυνος που **αναφέρεται στην χρονική στιγμή που διεξάγεται η έρευνα**. Η ίδια έρευνα σε διαφορετικές χρονικές στιγμές μπορεί να δώσει εντελώς διαφορετικά αποτελέσματα.

Πρέπει οι ομάδες <<αντικειμένων>> που χρησιμοποιούνται στην έρευνα **να έχουν την προβλεπόμενη <<μεταχείριση>> την ίδια χρονική στιγμή**.

Π.χ. Μπορεί να υπάρξει πρόβλημα αξιοπιστίας σε μια έρευνα που εξετάζονται δύο διαφορετικά συστήματα διδασκαλίας, εάν το πρώτο εφαρμόζεται σε πρωινό σχολείο και το δεύτερο σε απογευματινό.

Επίσης, μπορεί επίσης να υπάρξει πρόβλημα αξιοπιστίας σε μια έρευνα για ένα πολιτικό πρόσωπο, όταν ένα δείγμα πληθυσμού εξετάζεται σήμερα κι ένα άλλο δείγμα εξετάζεται μετά από μία εβδομάδα όπου μπορεί να προκύψουν ειδήσεις που θα μεταβάλλουν τα γεγονότα.

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ: Είναι ο κίνδυνος που αναφέρεται στην **επιρροή που μπορεί να ασκήσουν στην έρευνά μας και σ' εμάς σαν ερευνητές, μετρήσεις μιας προγενέστερης έρευνας**.

Π.χ. Μπορεί να μας επηρεάσουν μετρήσεις που έγιναν σε μια συγκεκριμένη αγορά για ένα προϊόν, όταν θα κάνουμε κι εμείς έρευνα στην ίδια αγορά για ένα διαφορετικό προϊόν.

Εμείς μελετούμε μετρήσεις και έρευνες που έχουν γίνει στο παρελθόν αλλά **φροντίζουμε να μην επηρεάσουν τα δικά μας αποτελέσματα**.

ΧΡΗΣΗ ΟΡΓΑΝΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ: Είναι ο κίνδυνος που αναφέρεται σε μεταβολές ή σε λάθη στη διαδικασία των μετρήσεων της έρευνας, τα οποία επιφέρουν μεταβολές και στην εξαρτημένη μεταβλητή και δεν σχετίζονται με την ανεξάρτητη.

Πως γίνονται όμως οι μετρήσεις; Μπορεί να γίνουν με όργανα, συσκευές, μηχανήματα αλλά και με ερωτηματολόγια. Άρα καθ' όλη τη διάρκεια των μετρήσεων **πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ίδια όργανα μέτρησης, που εννοείται ότι δίνουν σωστές και όχι λανθασμένες ενδείξεις** και φυσικά το δείγμα του πληθυσμού που ερωτάται να απαντά στα ίδια ερωτηματολόγια.

Επίσης σε αυτόν τον κίνδυνο παίζει πολύ σημαντικό ρόλο και το άτομο που αναλύει τα αποτελέσματα των μετρήσεων που έχουν ληφθεί. **Δεν πρέπει η ανάλυση να γίνεται από διαφορετικά άτομα** επειδή μπορεί να εξαγουν διαφορετικά συμπεράσματα και συνεπώς να μειώσουν την αξιοπιστία της έρευνας.

Εκτός από τα όργανα και τα ερωτηματολόγια, μεταβολές στις μετρήσεις **μπορεί να επιφέρει η αύξηση της απόδοσης (λόγω εμπειρίας) του ερευνητή, ή η μείωση της απόδοσής του (λόγω κόπωσης με την πάροδο του χρόνου).**

Τέλος κίνδυνος για την αξιοπιστία της έρευνας που συνδέεται με τα όργανα μέτρησης, μπορεί να προέλθει από τον τρόπο αξιολόγησης των αντιδράσεων των ατόμων που χρησιμοποιούνται σαν δείγμα πληθυσμού. **Αν ο ερευνητής ερμηνεύσει με υποκειμενικό τρόπο τις αντιδράσεις του δείγματος, τότε δεν θα εξάγει αντικειμενικά συμπεράσματα, αλλά θα εκφράσει τις δικές του επιθυμίες.**

ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ: Είναι ο κίνδυνος που αναφέρεται στην επιλογή μιας ομάδας στοιχείων σε μια έρευνα με βάση κάποιες ακραίες τιμές τους ως προς μία μεταβλητή. **Στα ίδια στοιχεία αναμένεται να αντιστοιχούν λιγότερο ακραίες τιμές αν εξεταστούν ως προς μία άλλη μεταβλητή.**

Π.χ. Αν προσπαθώ να εκτιμήσω μια διδακτική μέθοδο και πάρω σαν δείγμα μαθητές με βαθμολογία από 8-10, τότε στατιστικά είναι πολύ πιθανό το συγκεκριμένο δείγμα να μην εμφανίσει ξανά τόσο ακραίες χαμηλές βαθμολογίες, ανεξάρτητα από τη διδακτική μέθοδο που εγώ θα εφαρμόσω. Άρα τα συμπεράσματα που θα εξάγω μπορεί να μην οφείλονται απόλυτα στη μέθοδο αλλά να επηρεάζονται και από τις προηγούμενες ακραίες τιμές.

Επίσης, αν εξετάσουμε τη δημοτικότητα τριών πολιτικών προσώπων σε σχέση με την πολιτική που εφαρμόζουν και για κάποιο συγκεκριμένο λόγο είχαν για μια περίοδο πολύ υψηλά ποσοστά δημοτικότητας, είναι πολύ πιθανό τα ίδια πρόσωπα να έχουν μειωμένα ποσοστά κάποια άλλη περίοδο όχι μόνο λόγω της πολιτικής που εφαρμόζουν αλλά και λόγω της πολιτικής φθοράς που θα έχουν με την πάροδο του χρόνου.

Για να αποφύγουμε αυτόν τον κίνδυνο φροντίζουμε να λαμβάνουμε υπόψη όχι μόνο τις ακραίες τιμές ενός συνόλου, αλλά προσπαθούμε το σύνολο να είναι όσο το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτικό.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ(ΑΤΟΜΑ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ, ΔΟΚΙΜΙΑ): Είναι ο κίνδυνος που αναφέρεται στη διαμόρφωση του δείγματος που θα συμπεριληφθεί στην έρευνα. **Με άλλα λόγια μπορεί ο ερευνητής να επηρεάσει την εξαρτημένη μεταβλητή μόνο και μόνο από την επιλογή του δείγματος.**

Π.χ. Αν κάνω μία έρευνα που μελετά δύο μεθόδους διδασκαλίας, μία με χρήση Η/Υ και μία χωρίς και σαν δείγμα για την πρώτη μέθοδο πάρω εθελοντές ενώ για την δεύτερη ορίσω εγώ το δείγμα, αυτόματα θα προκύψει κίνδυνος αξιοπιστίας, αφού είναι βέβαιο πως οι εθελοντές θα κάνουν κάτι που αυτοί επέλεξαν άρα θα δείξουν και μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Π.χ. Αν θέλουμε να κάνουμε μια έρευνα για την ποιότητα των προϊόντων μιας μονάδας και σαν δείγμα πάρουμε μόνο αυτό που θα μας δώσουν οι υπεύθυνοι και όχι τυχαίο, τότε ασφαλώς κινδυνεύει η αξιοπιστία της έρευνας αφού οι υπεύθυνοι θα μας έδωσαν ότι καλύτερο είχαν που φυσικά δεν θα ήταν αντιπροσωπευτικό.

Άρα για να αποφύγουμε αυτόν τον κίνδυνο αξιοπιστίας φροντίζουμε το δείγμα που θα εξετάσουμε να είναι τυχαίο.